

TAUTINIŲ BENDRIJŲ INFORMACINIS BIULETENIS

2005 m. Nr. 3-4

Leidžia Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
ir Tautinių bendrijų namai

Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus Antano Petrausko sveikinimas Lietuvos tautinėms bendrijoms Naujųjų metų proga

Nuoširdžiai sveikinu Lietuvos tautines bendrijas, jų narius, visus įvairių tautybių bendrapiliečius Naujųjų metų proga.

Lietuva visiems jos piliečiams, nepriklausomai nuo jų tautybės, yra jaukūs namai. Mūsų valstybė daug daro, kad tautinės bendrijos galėtų saugoti ir puoselėti savo kultūrą, tradicijas, papročius, vaikai – mokytis gimtąją kalbą arba gimtosios kalbos. Tai pamatinės demokratinės šalies gyvenimo normos.

Savo aktyvia veikla jūs prisidedate prie santarvės, pagarbos įvairioms kultūroms, pilietiškumo ugdymo, pilietinės visuomenės kūrimo, padedate savo nariams integruotis į Lietuvos valstybės gyvenimą, įnešate prideramą indėlį į jos stiprinimą.

Naujųjų metų proga linkiu jums asmeninės laimės, optimizmo, santarvės, prasmingų darbų ir visų lūkesčių išsipildymo.

Tautinių mažumų ir išeivijos departamento
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
generalinis direktorius

Antanas PETRAUSKAS

Gerbiami Lietuvos tautinių mažumų atstovai

Nuoširdžiai sveikinu su Naujaisiais Metais, linkiu Jums santarvės, kasdieninės tvirtybės ir atkaklumo, sėkmingo naujų idėjų įgyvendinimo, asmeninės gerovės ir pakilios nuotaikos. Tegul 2006-ieji Jums ir Jūsų šeimoms būna stipraus tikėjimo ir vilties, pasitikėjimo savimi ir tikėjimo ateitimi metai.

Lietuvos Respublikos Seimo
Žmogaus teisių komiteto
pirmininkė

Zita ŽVIKIENĖ

Tautų įvairovė ir lygybė: dialogas su žiniasklaida

Rasių, tautų, įvairių kultūrų lygiavertiškumo pripažinimas – tai vienas iš pamatinių principų, kuriuo yra grindžiama atvira visuomenė. Žiniasklaida yra vadinama „ketvirtąja valdžia“. Sunku pervertinti jos įtaką visuomenės viešosios nuomonės formavimui. Dėl to visuomenės informavimo priemonės vaidina didžiulį vaidmenį skleidžiant supratimo, pakantos, pagarbos žmogui, nesvarbu, kokios rasės, tautybės ar tikėjimo jis būtų, nuostatas.

2005 m. spalio 20 – 21 d. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kartu su Amerikos centru surengė seminarą „Tautų įvairovė ir lygybė: dialogas su žiniasklaida“, kuris vyko Amerikos centre Vilniuje, Vytauto Didžiojo universiteto Žurnalistikos katedroje Kaune ir Tautinių mažumų ir išeivijos departamente. Seminarą sudarė dvi dalys: teorinė, kurioje pranešimus skaitė įvairių

sričių specialistai (Vilniuje), ir praktinė – skirta žurnalistikos studentams ir tautinių bendrijų NVO atstovams (Kaune-Vilniuje).

Seminare „Tautų įvairovė ir lygybė: dialogas su žiniasklaida“ buvo analizuojama tautinių mažumų problematika spaudoje, kitose visuomenės informavimo priemonėse, aptariamos tautinių bendrijų ir žiniasklaidos bendradarbiavimo tendencijos ir galimybės, supažindinama su aktualia islamofobijos problematika.

Vienas pagrindinių seminaro tikslų – užmegzti ilgalaikį ir glaudesnę Lietuvoje gyvenančių tautinių bendrijų ir žiniasklaidos atstovų dialogą.

Renginys buvo skirtas politikos formuotojams, tautinių bendrijų, viešosios informacijos rengėjams, žurnalistams ir žurnalistikos studentams, taip pat nevyriausybinėms organizacijų, aktyviai dirbančių žmogaus teisių apsaugos, pilietinės visuomenės plėtros srityse, atstovams.

Seminaro metu buvo platinamas leidinys „Tautų įvairovė ir lygybė: dialogas su žiniasklaida“, kuriame buvo pateikta medžiaga, apibendrinanti kitų šalių patirtį ir nuostatus, reglamentuojančius etninę (tautinę), rasinę pakantumą žiniasklaidoje.

Sveikinimo kalbas seminaro atidarymo proga tarė nepaprastasis ir įgaliotasis Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorius Lietuvos Respublikoje J. E. Stephen Donald Mull; Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas; Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotojas Gintaras Steponavičius.

JAV ambasadorius S. D. Mull savo kalboje teigė, kad Lietuva jau nuo seno pasižymėjo tolerancija ir pagarba įvairioms kultūroms. Tolerancija yra absoliučiai būtinas elementas demokratijai sėkmei. Lietuva sėkmingai diegia tarptautinius standartus tautinių grupių teisių apsaugos srityje. S. D. Mull pabrėžė, kad norint išsaugoti žiniasklaidos laisvę Lietuvoje, žurnalistai turėtų būti suinteresuoti rašyti ir spausdinti informaciją, kuri skatintų tolerancijos jausmą: nerašyti apie tai, kas stiprina neigiamus etninius stereotipus, ir remti žinias apie mažumų problemas bei kultūrinius įvykius, taip padedant visuomenei suprasti savo pačios įvairovę, kuri Lietuvoje didėja ir didės. Žiniasklaida vaidina svarbų vaidmenį formuojant pilietinę visuomenę, įtvirtinant joje toleranciją ir pagarbą įvairioms kultūroms.

Po ambasadoriaus kalbėjės Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius Antanas Petrauskas pažymėjo, kad seminaro tema yra labai aktuali šiandieniniame pasaulyje, nes gyvename daugiakultūrinėje visuomenėje, kuri yra būdinga daugeliui šalių, taip pat ir Lietuvai. A. Petrauskas pabrėžė, kad Lietuvos Respublikos įstatymai, valstybės vykdoma politika garantuoja visiems piliečiams, nepriklausomai nuo rasės, tau-

Seminaro metu. Iš kairės: Europos tinklo kovai prieš rasizmą (ENAR) prezidentas Bašy Kuraiši (Bashy Quraishy) ir Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann

tybės, tikėjimo, lygias teises ir laisves bei vienodai juos įpareigoja. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius pažymėjo, kad valstybinės institucijos, nevyriausybinių organizacijų skiria ypatingą dėmesį, ugdant tautinę, rasinę toleranciją visuomenėje bei skatina piliečių aktyvumą šioje srityje. Čia svarbus vaidmuo informuojant visuomenę tenka žiniasklaidai, kuri turėtų viešinti ir atitinkamai vertinti ksenofobijos, antisemitizmo, nepakantumo faktus.

Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotojas Gintaras Steponavičius sveikinimo kalboje pabrėžė seminario pasirinktos temos aktualumą ir akcentavo glaudaus bendradarbiavimo tarp mažumų atstovų ir žiniasklaidos svarbą.

Pranešimus seminare skaitė Žurnalistų etikos inspektorius Romas Gudaitis – *Žurnalisto atsakomybė etninio (tautinio), rasinio identiteto kontekste*; Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro jaunesnioji mokslo darbuotoja Vida Beresnevičiūtė – *Etninis nepakantumas Lietuvos žiniasklaidoje*; Vytauto Didžiojo universiteto Politikos mokslų ir diplomatijos instituto direktorius prof. dr. Leonidas Donskis – *Tamsioji globalizacijos pusė: dar kartą apie mažumas, prietarus ir pilietinę visuomenę*; ENAR - Europos tinklo kovai prieš rasizmą prezidentas (Belgija); *More colour in the media* globėjų tarybos narys – Olandija; *Centro de Estudos Multiculturais globėjų tarybos narys* Portugalija - Baši Kuraiši (Bashy Quraishy) – *Žiniasklaida ir tautinės bendrijos. Islamofobija*.

Žurnalistų etikos inspektorius R. Gudaitis savo pranešime priminė Žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso reikalavimus, kalbėjo apie pasitaikančias klaidas šalies žiniasklaidoje. Pranešėjas išreiškė viltį, kad ori, profesionali žurnalistika suvoks savo atsakomybę ir ateityje rimčiau kovos su bet kokiomis tautinio nepakantumo apraiškomis.

Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimo centro jaunesnioji mokslo darbuotoja V. Beresnevičiūtė supažindino su instituto atliktais įvairių periodinių leidinių tyrimais. Pateikti etninio nepakantumo ir ksenofobi-

jos stebėsenos rezultatai yra įdomūs, aktualūs ir vertingi.

Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Politikos mokslų ir diplomatijos instituto direktorius L. Donskis pranešime pažymėjo, kad vykstant sparčiai kaitai, visuomenę lydi neaiškumas, netikrumas ir nesaugumas tiek politiniame, tiek asmeniniame gyvenime. Nesaugumas sukelia agresiją, kurią lengviausia nukreipti į svetimą, lengviau pažeidžiamą asmenį ar jų grupę. Tokia grupė yra mažumos. Pilietinės visuomenės uždavinys – išlaikyti tolerancijos egzaminą.

Europos tinklo kovai prieš rasizmą (ENAR) prezidentas Baši Kuraiši (Bashy Quraishy) savo pranešime akcentavo, kad bendravimas su žiniasklaida sudaro didelę tautinių (etninių) mažumų nevyriausybinių organizacijų (NVO) darbo dalį. Šių dviejų grupių santykiuose pranešėjas išvėlgė kelias esmines problemas: baimė arba pasitikėjimo trūkumas bendraujant su žiniasklaida; išankstinis neigiamas nusistatymas prieš NVO; riboti ištekliai; baimė būti manipuluojamai „politikų“ ir pan.

Savo pranešime B. Kuraiši teigė,

kad būtinas žiniasklaidos stebėjimas ir pačių žurnalistų atsakomybė už tai, ką jie rašo. Žiniasklaida turi didžiulę įtaką žmonių nuomonei bei požiūriams, ir didelę atsakomybę prisidedant prie šio permainų proceso. Ji gali padėti socialinei tautinių (etninių) mažumų integracijai. Deja, didelė dalis žiniasklaidos dėmesio skiriama tariamai neįveikiamiems skirtumams, kurie atskiria tautas, religijas ir kultūras.

ENAR'o prezidentas savo pranešime pasiūlė žiniasklaidai kelias gaires kaip pateikti informaciją objektyviai ir neutraliai neįžeidžiant ar nekaltinat tam tikros etninės mažumos.

Panašius pasiūlymus pranešėjas išsakė ir etninėms mažumoms. Jis ragino daugiau dėmesio skirti žurnalistikai kaip profesijai, įtikinti bendruomenės narius ir jaunimą, kad žurnalistika yra kilni ir gera profesija. Be to, B. Kuraiši skatino aktyviau dalyvauti diskusijose žiniasklaidoje profesionalų lygiu, ir ne tik etniniais, bet ir visai visuomenei svarbiais klausimais bei užmegzti tvirtesnius santykius su tais žurnalis-

Seminaro metu. Iš kairės: Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas, Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorius Lietuvos Respublikoje J. E. Stephen Donald Mull, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotojas Gintaras Steponavičius, Žurnalistų etikos inspektorius Romas Gudaitis

tais, kurie nori juos išklaudyti. Prelegentas ragino žiniasklaidos priemones rengti diskusijas, seminarus ir konferencijas temomis, kurios svarbios ir tautinių mažumų atstovams, ir žiniasklaidai.

Antrąją seminaro dieną Kauno Vytauto Didžiojo universiteto žurnalistikos specialybės studentams buvo surengtas praktinis seminaras, kurio metu B. Kuraiši aptarė tautinių mažumų problematiką, analizavo islamofobijos apraiškas užsienio žiniasklaidoje.

Vėliau Tautinių mažumų ir išeivijos departamente tautinių bendrijų NVO atstovams buvo surengtas praktinis seminaras. Jo dalyviai analizavo viešųjų ryšių klausimus, aiškino-

si, kaip reikia bendradarbiauti su žiniasklaida.

Seminaras susilaukė didelio rezonanso Lietuvos žiniasklaidoje. Apie šį renginį ir nagrinėtas problemas reportažus ruošė Nacionalinis radijas, Lietuvos televizija. Lietuvos televizijos laida skirta tautinėms mažumoms „Labas“ parengė detalią medžiagą apie įvykusį seminarą. Savaitraštis „Voruta“ išspausdino išsamų straipsnį apie renginį. Kauno įvairių tautų kultūrų centro informacijos internetinėje svetainėje <http://www.minority.lt> buvo paskelbtas Vytauto Didžiojo universiteto Viešosios komunikacijos magistrantės E. Razbadauskienės straipsnis „Islamo baimė –

sukurta žiniasklaidos ar diktuojama tikrovės?“. Būtent šis straipsnis buvo inspiruotas vykusio universitete praktinio seminaro, kurį vedė B. Kuraiši.

Žiniasklaidos dėmesys ir aktyvus visuomenės dalyvavimas diskurse parodė, kad seminaro tema yra aktuali. Tikėtina, kad šiame seminare perskaitytų pranešimų tezės bent iš dalies bus įgyvendintos praktikoje, o tautinių bendrijų kontaktai su žiniasklaida, abipusis interesas, kad informacija būtų kuo teisingesnė ir įvairiapusiškesnė, prisidės prie pilietinės visuomenės kūrimo Lietuvoje.

Jonas RUMŠA
Tadas TUMĖNAS

Jūsų dėmesiui pateikiame Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadoriaus Lietuvos Respublikoje J.E. Stephen Donal Mull sveikinimo tekstą

Generalini direktoriau, p. Steponavičiau, bendruomenių lyderiai, žurnalistai, draugai!

Išlaikyti pusiausvyrą tarp žodžio laisvės ir pagarbos mažumoms yra viena nepatogiausių ir aktualiausių problemų kiekvienai demokratijai; ir tai problema, neturinti aiškaus atsakymo. Nuo pat Amerikos demokratijos eksperimento pradžios, kuomet šalį krėtė antipranciūziški maištai, iki pat praeito savaitgalio, kai neonacių maršas afroamerikiečių rajone Ohajo valstijoje sukėlė neigiamų emocijų protrūkį, tai iššūkis, kuris dar kartą patikrino mūsų vertybių ir mūsų demokratijos stiprumą. Savo trumpoje demokratijos istorijoje Lietuva taip pat susidūrė su šia problema. Kaip matėme pernai, kai žinomas redaktorius pradėjo Jozefo Gebelso vertą propagandos kampaniją prieš smulkutę Lietuvos žydų mažumą, arba anksčiau šį mėnesį, kai Vilniuje susirinko demonstrantai protestuoti prieš gėjų parodą, kuris taip ir neįvyko. Norėčiau tikėti, kad mūsų demokratijoms kaupiant patirtį, ši problema išnyks, tačiau, deja, tiesa yra kaip tik priešinga. Globalizacijos fenomenas kiekvienais metais padaro mūsų pasaulį mažesnę, etninių ir kitų mažumų skaičius sparčiai didėja

Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorius Lietuvos Respublikoje J.E. Stephen Donal Mull

visose mūsų visuomenėse. Tik praeitą mėnesį Varšuvoje, anksčiau buvusioje vienu Europos homogeniškiausių miestų, stebėjau azijietiško restoranų plitimą, daugybę ukrainiečių ir baltarusių darbininkų ir netgi afrikietį taksi vairuotoją. Tai reiškiniai, kurie taip pat prasideda ir čia, Vilniuje. Lietuvos etninė

įvairovė ateinančiais metais tik išaugs, žymiai kultūriškai praturtinama jūsų šalį, bet kartu keldama naujus iššūkius tolerancijai ir socialinei harmonijai. Skirtingos demokratijos skirtingais būdais pasitinka šį iššūkį. Europos Taryba „rasizmą vertina ne kaip nuomonę, bet kaip nusikaltimą“ ir pabrėžia, kad „ne tik rasizmui, tačiau ir neapykantos kalbų prieš tam tikras tautybes, religijas ar socialines grupes platiniui turi būti priešinamasi“. Europos Žmogaus Teisių Teismas niekada negynė neapykantos kalbų kaip žodžio laisvės. Lietuva sėkmingai priėmė Europos ir tarptautinius standartus, nepritariančius neapykantos kalboms. Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir Tarptautinė Konvencija dėl Visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo yra inkorporuotos į Lietuvos įstatymus ir Konstituciją. Lietuvos Administracinių teisės pažeidimų kodekso 214 straipsnis ir Baudžiamojo kodekso 170 straipsnis teikia tvirtą pagrindą neapykantos kalbas patraukti teismo atsakomybėn. Administracinis kodeksas draudžia „informavimo produkciją, propaguojančią nacionalinę, rasinę ar religinę nesantą,“ o Baudžiamasis kodeksas „kurstymą prieš bet kokios tautos,

rasės, etninę, religinę ar kitokią žmonių grupę". Dabartinis uždavinys yra padėti apmokyti tardytojus, teisėjus ir tyrėjus atpažinti neapykantos kalbas ir jas traktuoti kaip rimtą nusikaltimą pagal Lietuvos teisę. Jungtinėse Valstijose mes vadovaujamės daug liberalesniu požiūriu. Mūsų konstitucija neleidžia vyriausybei drausti bet kokių pasisakymų ir reportažų. Tai laisvė, suteikianti vienodą apsaugą tiek vyriausybės korupciją atskleidžiantiems reporteriams, tiek neapykantos pilniems rasistams, puolantiems etnines mažumas. Tai Amerikos demokratijos principas, kuris, nors dažnai užsipuolamas, beveik nepalietas išliko paskutiniuosius du šimtus trisdešimt metų. Amerikos požiūriu, neapykantos kalbų draudimas retai kada pašalina jas paskatinusią neapykantą, tiesą sakant, tai ją tik paaštrina. Mes išmokome, kad daug veiksmingiau toleranciją skatinti visuomenėje, naudojantis mūsų laisvėmis socialiai, politiškai ir ekonomiškai spausti tuos, kurie propaguoja neapykantą. Jeigu JAV laikraštis išspausdintų straipsnį, žeminančią mažumas, visuomenė jį boikotuotų, o politiškai ir kiti lyderiai reikštų pasipiktinimą. Jei tokius teiginius pasakytų politikas, tai žiniasklaidos, kitų politikų ir, svarbiausia, pilietinės visuomenės spaudimas gali priversti tą pareigūną atsistatydinti.

Nepaisant skirtingų mūsų prieigų, viena pamoka aiški: tolerancija yra absoliučiai būtinas ingredientas demokratijai sėkmei. Lietuva, kaip ir Amerika, buvo stipriausia, kai nusprendė priimti naujus narius į savo visuomenę. Kai Lietuva plytėjo nuo Baltijos iki Juodosios jūrų, Lietuvos

Didieji Kunigaikščiai priėmė apgalvotą sprendimą būti tolerantiški etninėms grupėms, esančioms už Lietuvos visuomenės ribų, o taip pat priimti jas kaip piliečius, kurių tradicijos buvo išsaugotos, joms nebuvę grasinama. Ši tolerancija kilo iš kilnių paskatų, bet taip pat ir iš supratimo, kad Lietuvai, norinčiai augti ir būti klestinčia europietiška valstybe, buvo būtina auginti gyvą ir įvairiapusę visuomenę. Didysis Kunigaikštis Vytautas sėkmingai pasi-

kvietė etninių ir religinių grupių imigrantus, tokius, kaip: žydai, musulmonai, totoriai, karaimai ir kitus. Jis žinojo, kad nors šios grupės yra kilusios iš „svetimšalių“, lietuviai užsitarnaus jų lojalumą ir igis naudingą naują patirtį, parodydami joms toleranciją ir saugodami nuo fanatizmo. Įdomu pažymėti, kad viena iš pagrindinių gatvių Vilniaus senamiestyje buvo Vokiečių gatvė, nepaisant to, kad kryžiuočiai buvo didžiausi Lietuvos priešai. Tų laikų lietuviai suprato, kad jiems nėra ko baimintis nemažos vokiečių pirklių bendruomenės, ir, iš tikrųjų, jie daug laimėjo būdami tolerantiški ir priimdami šią bendruomenę.

Mes taip pat neturėtume pamiršti, kad imperijos, kurių priespaudoje buvo Lietuva – carinė Rusija, naciai ir sovietai – pasižymėjo didele netolerancija. Jų priespauda lietuviams pasireiškė visų grupių, kurios nepriklausė jų valdančiam elitui, persekiojimu. Jų netolerancijos kaina buvo jų pačių išnykimas.

Amerikos istorija išsiskyrė fundamentaliu tolerancijos išaugimu. Amerikos istorijos knygose neslepiamas faktas, kad praeityje mes neteisingai elgėmės etninių amerikiečių, afroamerikiečių ir japonų kilmės amerikiečių atžvilgiu. Bet nors mums ir gėda dėl praeities, mes didžiuojamės, jog pripažinome savo klaidas ir dabar siekiame, kad su visais amerikiečiais būtų elgiamasi vienodai. Tokių jausmų vedamas, po teroristų atakos 2001 m. rugsėjo 11 d., prezidentas Bušas priminė Amerikos žmonėms, jog – kaip amerikiečiai – Amerikos musulmonai taip pat tapo šių atakų aukomis, ir kad mes negalime kartoti Antrojo pasaulinio karo klaidų ir leisti, kad dėl mūsų skausmo ir nevilties ši mažuma taptų atpirkimo ožiu. Savo pasiryžimo priimti mažumas ir imigrantus dėka, mūsų šalis sugebėjo praturtinti mūsų tautą jų talentais ir lojalumu, kuo mes taip didžiuojamės.

Žiniasklaida vaidina svarbiausią vaidmenį, sprendžiant šią problemą. Aš džiaugiuosi, kad mes galėjome bendradarbiauti su Tautinių mažumų ir išeivijos departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriaus-

sybės, organizuojant šios savaitės seminarą. Kaip amerikietis, aš ryžtingai remiu redaktorių ir žurnalistų teisę, spausdinti viską, ką jie nori. Bet tuo pačiu išpėčiau, kad demokratija, duodanti redaktoriams ir žurnalistams šią teisę, labai priklauso nuo tolerancijos, kultūros ir pagarbos mažumoms. Tad, jeigu šiandien čia susirinkę spaudos atstovai nori išsaugoti žiniasklaidos laisvę Lietuvoje, turėtumėte būti suinteresuoti rašyti ir spausdinti informaciją, kuri skatins tolerancijos jausmą. Tai reiškia nerašyti apie tai, kas stiprina neigiamus etninius stereotipus, ir remti žinias apie mažumų problemas bei kultūrinius įvykius, taip, padedant visuomenei, suprasti savo pačios įvairovę – kuri Lietuvoje didėja ir didės. Tai reiškia kritišką neapykantos ir netolerancijos kurstytojų vertinimą. Ant vienos Holokausto muziejaus Vashingtone sienos yra citata, kuri kalba apie pavojų, nepavykus įdiegti tolerancijos. Tai bet kurio iš mūsų – per daug užsiėmusių ar bijančių išitraukti ar pasisakyti netolerancijos ar neteisingumo akivaizdoje – istorija. Tai vokiečių pastoriaus Martin Niemoeller, kuris septynerius metus praleido koncentracijos stovykloje už savo antinacistines pažiūras, citata: „Pirmiausia jie atėjo socialistų ir aš nieko nesakiau – nes nebuvau socialistas. Tada jie atėjo profsąjungų narių, ir aš nieko nesakiau – nes aš nebuvau profsąjungos narys. Tada jie atėjo žydų ir aš nieko nesakiau – nes nebuvau žydas. Tada jie atėjo manęs – ir nebebuvo likę tų kurie pasisakytų už mane”.

Taigi, kartu su žodžio laisve, tvirtas charakteris ir etika yra gyvybiškai svarbūs sveikai demokratijai. Be to, pasisakymas prieš neteisingumą, nepaisant jo pasekmių, yra nepriklausomos, etinės žiniasklaidos redakcijų politikos skiriamasis ženklas. Aš raginu jus šiandien idėmiai vienas kito klausyti. Klausyti su pagarba ir su atvirumu naujoms idėjomis. Aš jus raginu, jog tai ką šiandien išgirsite, paversti praktika savo bendruomenėje ir savo žiniasklaidos šakose. Jei taip padarysite, manau, Lietuvos visuomenė bus dar sveikesnė. Ačiū jums.

Bendradarbiavimo susitarimo tautinių mažumų apsaugos teisių srityje pasirašymas tarp Lietuvos Respublikos ir Latvijos Respublikos

Nuotraukose:
Akimirkos iš sutarties pasirašymo

2005 m. lapkričio 28 d. Rygoje (Latvija) buvo pasirašytas susitarimas tarp Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, atstovaujamo generalinio direktoriaus Antano Petrausko ir Latvijos Respublikos socialinės integracijos ministro sekretoriato specialiesiems reikalams, atstovaujamo Socialinės integracijos ministro sekretoria-tui vadovės Kristinos Vāgnere.

Šiuo susitarimu buvo pripažinta šalių visuomenių integracijos svarba, jų įvairovės bei kultūrinio pliuralizmo išsaugojimo būtinumas, atsižvelgiant į bendrus tikslus užtikrinant Europos Sąjungos ir Europos Tarybos žmogaus teisių ir tautinių mažumų teisių apsaugos standartų įgyvendinimą ir praktinį jų realizavimą. Susitarime akcentuojamas siekis vystyti dvišalį bendradarbiavimą įvairiose

bendrų interesų tautinių mažumų apsaugos srityse.

Abi šalys įsipareigojo remti glaudesnę savo valdymo institucijų ir tautinių mažumų organizacijų, dalyvaujančių plėtojant integracinius procesus, tarpusavio bendradarbiavimą, imtis bendrų iniciatyvų skleidžiant savo patirtį tautinių mažumų apsaugos srityje trečiosiose šalyse bei tarptautinėse organizacijose. Susitarta skatinti bendradarbiavimą nacionaliniuose ir tarptautiniuose moksliniuose tautinių mažumų tyrimuose, inicijuoti ir skatinti bendrus leidybinius, audiovizualinius, radijo ir televizijos projektus, festivalius ir kitus renginius susijusius su Lietuvos ir Latvijos **kultūrinės įvairovės pristatymu**.

Birutė KAZLAUSKIENĖ
Tadas TUMĖNAS

Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Latvijos Respublikos Socialinės integracijos ministro sekretoriato specialiesiems reikalams susitarimas dėl bendradarbiavimo tautinių mažumų apsaugos srityje

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Latvijos Respublikos Visuomenės integracijos ministro sekretoriatas toliau vadinami *Šalimis*, pripažindamos *Šalių* visuomenių integracijos svarbą, jų įvairovės bei kultūrinio pliuralizmo išsaugojimo būtinumą;

atsižvelgdamos į *Šalių* bendrus tikslus užtikrinant Europos Sąjungos ir Europos Tarybos žmogaus ir tautinių mažumų teisių apsaugos standartų įgyvendinimą ir praktinį jų realizavimą;

norėdamos vystyti dvišalį bendradarbiavimą įvairiuose bendrų interesų tautinių mažumų apsaugos srityje ir sukurti pagrindą bendradarbiavimo koordinacijai,

s u s i t a r ė:

1 straipsnis

Šalys bendradarbiauja vadovaujantis šio Susitarimo nuostatomis ir laikantis abiejose *Šalyse* galiojančių įstatymų.

2 straipsnis

Šalys remia glaudesnę savo valdymo institucijų ir tautinių mažumų organizacijų, dalyvaujančių plėtojant integracinius procesus, tarpusavio bendradarbiavimą.

3 straipsnis

Šalys keičiasi statistine ir kita informacija tautinių mažumų apsaugos srityje, įskaitant:

1. įstatymus ir norminius teisės aktus, reglamentuojančius tautinių mažumų apsaugą atitinkamose šalyse;

2. įstatymus ir norminius aktus reglamentuojančius atitinkamų šalių paramą išeivijos bendruomenėms;

3. tarptautinių organizacijų ir trečių šalių iš įvairių tarptautinių šaltinių gaunama informacija, susijusia su tautinių mažumų apsauga;

4. įstatymus ir norminius teisės aktus, reglamentuojančius romų apsaugą atitinkamose šalyse;

5. įstatymus ir norminius teisės aktus, reglamentuojančius bendradarbiavimą su išeivija atitinkamose šalyse;

6. pasikeitimą patirtimi ir praktiniu darbu tautinių mažumų, romų teisų apsaugos srityse bei bendradarbiavimą su išeivija atitinkamose šalyse.

4 straipsnis

Šalys imasi bendrų iniciatyvų skleidžiant savo patirtį tautinių mažumų apsaugos srityje trečiosiose šalyse bei tarptautinėse organizacijose, įskaitant:

1. konferencijų, seminarų rengimą;

2. paramą rengiant programas ir projektus susijusius su tautinių mažumų apsauga;

3. ekspertų paramą.

5 straipsnis

Šalys imasi bendrų iniciatyvų skleidžiant bendradarbiavimo su išeivija patirtį atitinkamose šalyse, įskaitant:

1. konferencijų, seminarų rengimą;

2. paramą rengiant programas ir projektus susijusius su tautinių mažumų apsauga;

3. ekspertų paramą.

Šalys skatina bendradarbiavimą nacionaliniuose ir tarptautiniuose moksliniuose tautinių mažumų tyrimuose.

6 straipsnis

Šalys inicijuoja ir skatina bendrus leidybinius, audiovizualinius, radijo ir televizijos projektus, festivalius ir kitus renginius susijusius su Šalių kultūrinės įvairovės pristatymu.

7 straipsnis

Kad būtų užtikrintas šio Susitarimo įgyvendinimas, Šalys įkurs Jungtinių tautinių mažumų reikalų komitetą (toliau – Komitetas), kurį sudarys Šalių už tautinių mažumų klausimus atsakingų institucijų pareigūnai. Komiteto veiklos tikslas – įgyvendinti bendrus pasiūlymus, programas ir projektus susijusius su dvišaliu bendradarbiavimu tautinių mažumų apsaugos srityje.

Komitetas parengia dvejų metų veiksmų programą.

Šalys, remiantis lygiateisiškumo principu, nustato, kiek ir kokie nariai sudaro Komitetą. Šalys informuoja apie tai viena kitą. Šalys šešių mėnesių laikotarpyje nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos informuoja viena kitą apie dviejų pirmininkų paskyrimą – po vieną iš kiekvienos šalies. Įgyvendinant šį Susitarimą, iki pirmojo komiteto posėdžio Lietuvos Respublikos Tautinių mažumų ir išeivijos departamento paskirtas pirmininkas yra skiriamas ryšiams su Šalimis palaikyti.

Komitetas renkasi kartą per metus paeiliui Lietuvos Respublikoje ir Latvijos Respublikoje.

Šalys gali kviesti savo šalies ekspertus bei tautinių bendrijų atstovus dalyvauti Komiteto veikloje.

8 straipsnis

Nė viena Šalis nepriima jokių išipareigojimų ir atsakomybės dėl to, kaip kitos Šalies analogiškos institucijos taiko ir naudoja pagal šį Susitarimą vykdomo bendradarbiavimo rezultatus.

9 straipsnis

Šis Susitarimas papildomas ir pakeičiamas visų dviejų Šalių sutikimu pasirašant protokolus, kurie yra neatskiriama šio Susitarimo dalis ir ku-

riems taikoma ta pati įsigaliojimo procedūra.

10 straipsnis

Kilus tarp Šalių ginčui dėl šio Susitarimo aiškinimo ar taikymo, Šalys siekia išspręsti ginčą derybomis arba kitu Šalims priimtiniu ginčų sprendimo būdu.

11 straipsnis

Šis Susitarimas įsigalioja nuo pasirašymo dienos.

Šis Susitarimas galioja penkerius metus ir automatiškai pratęsimas kitam penkerių metų laikotarpiui, jeigu nė viena iš Šalių raštu prieš šešis mėnesius nepraneša apie ketinimą nutraukti šį Susitarimą.

Šio Susitarimo nutraukimas neturi įtakos jo galiojimo laikotarpiu pradėtų programų ir projektų vykdymui, jeigu Šalys nesusitaria kitaip.

Pasirašytas 2005 m. lapkričio 28 d. Rygoje dvejais egzemplioriais, kiekvienas lietuvių, latvių ir anglų kalbomis. Visi tekstai yra autentiški.

Kilus nesutarimų dėl šio Susitarimo aiškinimo, Šalys remiasi tekstu anglų kalba.

Už Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą
prie Lietuvos Respublikos
Vyriausybės

Generalinis direktorius

Antanas PETRAUSKAS

Už Latvijos Respublikos
Sekretoriatą specialiesiems
reikalams

Socialinės integracijos sekretoriato
specialiesiems reikalams vadovė

Kristīne VĀGNERE

Konferencija, skirta Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos įgyvendinimui Baltijos šalyse

2005 m. lapkričio 29 d. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LRV generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann, Tautinių mažumų skyriaus vedėja Rasa Paliukienė ir Etnopolitinių procesų analizės poskyrio vedėja Birutė Kazlauskienė dalyvavo Rygoje (Latvija) vykusioje konferencijoje, skirtoje Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos (toliau – ET Pagrindų konvencija) įgyvendinimui Baltijos valstybėse. Konferenciją rengė Europos Tarybos informacijos biuras ir Rygos Žmogaus teisių institutas.

Konferencijoje dalyvavo Latvijos, Estijos ir Lietuvos Respublikos vyriausybinių organizacijų atstovai, Latvijos NVO atstovai, ekspertai iš Europos Tarybos – Antti Korkeakivi iš Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos sekretoriato ir Rainer Hofmann, buvęs Patariamojo komiteto, rengusio Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją, prezidentas. Rainer Hofmann pristatė bendruosius principus dėl ET Pagrindų konvencijos pasirašymo ir ratifikavimo bei jos įgyvendinimo mechanizmus.

Latvijos Respublikos užsienio reikalų ministras Artis Pabriks, Socialinės integracijos ministras specialiesiems pavedimams Ainars Latkovskis aptarė Latvijos Respublikos veiksmus, pasirašant ir ratifikuojant ET Pagrindų konvenciją. Pranešimą apie įgyvendinimą vieno iš svarbiausių ET teisiinių dokumentų, reglamentuojančių tautinių mažumų teisių ir laisvių apsaugą Lietuvos Respublikoje skaitė Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Etnopolitinių procesų analizės poskyrio vedėja Birutė Kazlauskienė.

Katlin Saaliste iš Estijos Žmogiskųjų išteklių ministro biuro pasidalijo Estijos Respublikos patirtimi.

Europos Tarybos Ministrų Komitetas 1994 m. lapkričio 10 d. priėmė Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją. Lietuvos Respublika viena iš pirmųjų Europos valstybių (pirmoji tarp Baltijos valstybių) pasirašė šią ET Pagrindų konvenciją - 1995 m. vasario 1 d. Lietuvos Respublikos Seimas 2000 m. vasario 17 d. priėmė įstatymą Nr.VIII-1548 „Dėl Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos ratifikavimo“. 2000 m. kovo 23 d. prisijungimo prie ET Pagrindų konvencijos dokumentai buvo pateikti deponuoti Europos Tarybos generaliniam sekretoriui. ET Pagrindų konvencija Lietuvos Respublikoje įsigaliojo 2000 m. liepos 1 d.

2001 m. vasarą Lietuva parengė ir pateikė Europos Tarybos generaliniam sekretoriui pirmąją ataskaitą apie teises ir kitas priemones, kurių buvo imtasi Lietuvos Respublikoje šios konvencijos principams įgyvendinti. Remiantis ET Pagrindų konvencijos 25 straipsniu, 2006 m. Lietuvos Respublika turės pateikti antrąją ataskaitą apie šios konvencijos įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.

Latvijos Respublika ET Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją pasirašė 1995 m. gegužės 11 d., tačiau paskutinė iš Baltijos valstybių ją ratifikavo – tik 2005 m. birželio 6 d. Estijos Respublika ET Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją pasirašė 1995 m. vasario 2 d., o ratifikavo ankščiau iš trijų Baltijos šalių – 1997 m. sausio 6 d.

Birutė KAZLAUSKIENĖ
Tadas TUMĖNAS

Lankėsi Moldovos Respublikos Prezidentas

Moldovos Respublikos Prezidentas Vladimiras Voroninas ir Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ vadovė Liučija Andrijesku - Bartkienė

Šių metų rugsėjo 28 dieną Tautinių bendrijų namuose lankėsi Moldovos Respublikos Prezidentas Vladimiras Voroninas (Vladimir Voronin). Moldovos prezidentas dalyvavo susitikime su Lietuvoje gyvenančiais moldavais. Susitikimo metu buvo aptarti įvairūs klausimai. Moldovos Prezidentas domėjosi Lietuvoje veikiančios Lietuvos rumunų kultūros draugijos „Dačija“ veikla, šios draugijos istorija, veiklos perspektyvomis, moldavų-rumunų tautinės grupės padėtimi Lietuvoje.

Savo ruožtu Lietuvoje gyvenantys moldavai domėjosi politine padėtimi Moldovoje, šios šalies ateities siekais.

Moldovos Respublikos Prezidentas Vladimiras Voroninas su Lietuvoje gyvenančiais moldavais

EQUAL projektas „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas”

Europos Bendrijų iniciatyva - EQUAL

EQUAL - tai Europos Bendrijų iniciatyva, kuri išbando ir skatina naujus kovos su darbo rinkoje egzistuojančia visų formų diskriminacija ir nelygybe, kurią patiria tiek dirbantys, tiek ir ieškantys darbo asmenys.

EQUAL yra Europos užimtumo ir Europos kovos su diskriminacija bei atskirtimi strategijų dalis.

EQUAL iniciatyva veikia pagal devynias temas, valstybių narių nuomone daugiašalis bendradarbiavimas gali prisidėti prie nacionalinės užimtumo ir socialinės integracijos politikos įgyvendinimo tobulinimo (išsamesnė informacija – www.equal.lt).

Lietuvoje remiami šie teminiai prioritetai: Tema A - skirta sudaryti sąlygas grįžti į darbo rinką asmenims, kurie susiduria su integracijos ar grįžimo į darbo rinką sunkumais. Tema G - skirta šeimos ir profesinio gyvenimo suderinimo skatinimui bei paramai darbo rinką palikusių vyrų ir moterų reintegracijai vystant lankstesnes ir efektyvesnes darbo organizavimo formas bei paramos priemones. Tema I - skirta prieglobsčio prašytojų integracijai į darbo rinką.

EQUAL ieško naujų metodų minėtų problemų sprendimui, grindžiamam tokiais principais, kaip Poveikis politikai (*Mainstreaming*), kurio tikslas – daryti įtaką bei keisti užimtumo politikos įgyvendinimą vietos, nacionaliniu ir net Europos Sąjungos lygmeniu, vykdant novatoriškų sprendi-

mų sklaidą bei juos pateikiant politikos kūrėjams ir pagrindiniams suinteresuotiems asmenims.

EQUAL projektus įgyvendina ne atskiros organizacijos, o specialiai tam sukurtos vystymo bendrijos. Vystymo bendriją sudaro įvairioms visuomenės gyvenimo sritims atstovaujančios institucijos, įstaigos, organizacijos ar įmonės, kurios veikia kartu vadovaudamosi bendrais jas vienijančiais išipareigojimais spręsti tam tikrą veiklos/srities problemą.

Projektas „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas”.

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas inicijavo projekto, skirto šalies tautinių mažumų atstovų integracijos į darbo rinką, parengimui. Projektą rengė Tautinių bendrijų namai.

Vadovaujantis LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybės sekretoriaus potvarkiu „Dėl paramos

Projekto pristatomoji konferencija Šalčininkų rajono savivaldybės administracijoje. Iš kairės: Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann, Šalčininkų rajono savivaldybės mero pavaduotojas Zdislav Palevič, Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktorius Boleslav Daškevič

skyrimo projektams, įgyvendinant 2004 -2006 m. Europos bendrijų iniciatyvos EQUAL teminius prioritetus" finansinė parama skirta ir projektui „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas". 2004 m. lapkričio 30 d. Vilniuje pasirašyta paramos sutartis su vadovaujančiu vystymo bendrijos partneriu Viešąja įstaiğa Tautinių bendrijų namais.

Projekto tikslas – sukurti ir išbandyti tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmą bei bendradarbiavimo tinklus, naudojant tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų žmogiškuosius išteklius ir įtaką.

Projektas siekia:

- remiantis tautinių mažumų visuomeninėmis organizacijomis, jų įtaka bei poveikiu visuomenės raidai, sukurti integracijos į darbo rinką procese dalyvaujančių organizacijų Bendradarbiavimo tinklus;
- pasinaudojant užsienio partnerių patirtimi Vilniaus mieste ir Šalčininkų rajone sukurti, išbandyti ir įvertinti tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmą;
- pakelti tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų žmogiškųjų išteklių kompetenciją bei integracijos procese dalyvaujančių institucijų personalo kvalifikaciją;
- sukūrus ir išbandžius tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmą, vykdyti poveikį politikai ir praktikai.

Projekto „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas" vystymo bendriją sudaro devynios organizacijos: VšĮ Tautinių bendrijų namai, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie LR Vyriausybės, Šalčininkų rajono savivaldybės administracija, Vilniaus darbo birža, Šalčininkų darbo birža, Labdaros paramos fondas Vilniaus lenkų kultūros namai, Darbo ir socialinių tyrimų institutas, Lietuvos rusų visuomeninių organizacijų koordinacinė taryba, Lietuvos lenkų sąjungos Vilniaus skyrius.

Projekto pirmajame etape (2004 m. gruodis – 2005 m. gegužė) partneriai susitarė dėl savo darbo, žinių ir išteklių kooperavimo, siekiant įgyvendinti projektą. Tuo tikslu buvo sukurta Vys-

tymo bendrija, parengta Vystymo bendrijos veiksmų strategija, pasirašyta tarptautinio bendradarbiavimo sutartis.

2005 m. gegužės 5 d. partneriai pasirašė Equal projekto „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas" Vystymo Bendrijos sutartį.

Vystymo Bendrija siekia spręsti konkrečias Lietuvos tautinių mažumų socialinės nelygybės problemas, su kuriomis jos susiduria siekdamos integruotis į šalies darbo rinką. Tautinių mažumų tarpe egzistuoja aukštesnis, nei vidutinis nedarbo lygis, jos yra labiau socialiai pažeidžiamos, egzistuoja jų socialinė atskirtis. Valstybinės kalbos nemokėjimas taip pat yra kliūtis įgyti profesinį pasirengimą bei susirasti darbą.

Nedarbas tarp tautinių mažumų yra didesnis nei tarp lietuvių. 2002 m. tyrimo duomenimis nedarbas tarp rusų tautybės žmonių buvo 20,3%, lenkų – 17,8%, kitų tautybių - 17,4%. Tuo tarpu nedarbas tarp lietuvių sudarė - 12,8%. Ne ką geresnė padėtis ir dabar. Pavyzdžiui, nedarbas Šalčininkų rajone, kuriame gyvena 79,5% lenkų, yra 8,2%, tuo tarpu kai šalies vidurkis - 4,1% (Lietuvos darbo biržos 2005 10 01 dienos duomenys).

Tarptautinis bendradarbiavimas yra vienas iš išskirtinių EQUAL iniciatyvos bruožų. Kad galėtų dalyvauti programoje, Vystymo bendrija turi susirasti užsienio partnerius bei sudaryti Tarptautinio bendradarbiavimo sutartį su mažiausiai viena Vystymo bendrija iš kitų ES valstybių. Taip siekiama užtikrinti, kad bus keičiamasi įgyta Vystymo bendrijų patirtimi bei praktika įvairiose ES valstybėse.

Mūsų Vystymo bendrija turi tris užsienio partnerius: Vokietijoje - Vystymo bendrija PAMIR-SON, Italijoje - Vystymo bendrija TE.S.E.O., Prancūzijoje - Vystymo bendrija TALENT. Kartu su užsienio partneriais sieksime dalintis patirtimi, įgyta vykdant projekto veiklas. Tarptautinio bendradarbiavimo sutartis numato:

- gerai matomų ir sunkiai pastebimų kliūčių bei sunkumų, trukdančių imigrantams bei tautinėms (etninėms) mažumoms integruotis į pirminę darbo rinką, nustatymas ir įvardijimas; bus aptariama, kaip įveikti

šias kliūtis kuriant naujus mokymo bei darbuotojų tobulinimo procesus; atliekamas mokymo procesų palyginimas skirtinguose nacionaliniuose/socialiniuose kontekstuose. Vadovaujantis partneris: Vystymo bendrija PAMIR-SON, Vokietija;

- nagrinėjami imigrantų ir tautinių (etninių) mažumų atstovų profesinio pasirengimo ir tinkamumo darbo rinkai įvertinimo metodai. Taip pat nagrinėjami su tam tikra profesine veikla susiję rizikos faktoriai. Be to, bus nagrinėjami darbdavių ir konsultantų kompetencijos įvertinimo metodai. Vadovaujantis partneris: Vystymo bendrija TE.S.E.O., Italija;

- imigrantų ir tautinių (etninių) mažumų atstovų, o taip pat darbdavių naudojamų žodžių ir sąvokų, susijusių su profesine integracija, išaiškinimas ir koregavimas. Vadovaujantis partneris: Vystymo bendrija TALENT, Prancūzija;

- šalia įprastų informavimo apie vykdomą veiklą būdų (naujų rezultatų skelbimo žiniasklaidoje, konferencijų rengimo, nuoseklios kuriamų struktūrų plėtos), būtina ištirti viešumo skleidimo per vystymo bendrijas galimybes vietiniu, regioniniu bei tarptautiniu lygiais, vystant ir palaikant nuolatinį dialogą, pritraukiant bendradarbiavimui jame strateginius partnerius, vykdomosios valdžios atstovus ir politikus. Savime suprantama, šis dialogas turi vykti vietiniu, regioniniu bei tarptautiniu lygiais. Būtina ištirti ir aptarti aukščiau minėtuose procesuose dalyvaujančių nacionalinių vystymo bendrijų sukaupą patirtį. Vadovaujantis partneris: Vystymo bendrija „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas", Lietuva.

Projekto metu Vilniuje, Vilniaus bei Šalčininkų rajonuose bus kuriami Bendradarbiavimo tinklai. Bendradarbiavimo tinklai apjungs valstybinės, nevyriausybines, privataus verslo sektoriaus organizacijas, taip pat įvairių Lietuvos vietovių darbo biržas.

Norėtume pabrėžti kelias šių bendradarbiavimo tinklų ypatybes. Visų pirma bendradarbiavimo tinklai - tai ryšys tarp įvairaus lygmens organiza-

cijų - galimybė keisti informacija, būdas išspręsti savo problemas suteikiant naudą kitam bendradarbiavimo tinklo dalyviui. Antra - tai galimybė pačioms tautinių mažumų nevyriausybinėms organizacijoms padėti savo tautiečiams spręsti įsidarbinimo problemą. Lietuvoje šiuo metu veikia per 250 tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų, daugelis jų yra susibūrusios į asociacijas, tarybas, sąjungas. Šios susivienijusios organizacijos turi didelį veiklos potencialą ir žmogiškuosius išteklius. Mūsų nuomone, yra tikslinga nukreipti šias organizacijas spręsti ne tik tautinio tapatumo išsaugojimo, bet ir socialines problemas, su kuriomis susiduria tautinėms grupėms priklausantys asmenys.

Projekto metu Vilniuje, Šalčininkų ir Vilniaus rajonuose bus atrinkti bei apmokomi asmenys, kurie padės vykdyti projekto veiklas. Šiuos asmenis išskyrėme į dvi grupes *Lyderiai* ir *Globėjai*.

Lyderiai – asmenys, kurie dalyvaus bendradarbiavimo tinklų kūrimu. Jiems yra kuriama speciali mokymų programa. Didžiausią skaičių potencialių *Lyderių* tikimės rasti tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų narių tarpe. Manome, jog pakelta *Lyderių* kompetencija, įgyti nauji gebėjimai ženkliai sustiprins nevyriausybines tautinių mažumų organizacijas.

Globėjai - asmenys, kurių pagrindinė pareiga yra padėti tautinių mažumų atstovams įsitvirtinti naujoje darbo vietoje. Jie prižiūrės, skatins bei palaikys bedarbius, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių neranda ar netenka darbo.

Iki 2006 m. pabaigos Šalčininkų rajone numatoma atlikti sociologinį tyrimą, suburti bei apmokyti *Lyderius* ir *Globėjus*, kurie bus įdarbinti projekte ir jiems bus pavesta sukurti vietiniame verslo sektoriuje dalyvaujančių subjektų Bendradarbiavimo tinklus bei koordinuoti šių tinklų veiklą. Bendradarbiavimo tinklai Šalčininkų rajone apjungs rajono savivaldybės, darbo biržos, nevyriausybinių organizacijų, mokymo įstaigų ir turizmo bei su juo susijusių verslo įmonių atstovus. Jų veiklos tikslas - suvienyti pastangas ir išteklius, siekiant sukurti patrauklią aplinką turizmui ir poilsiui Šalčininkų rajone. Bus siekiama išplėsti esamas tu-

rizmo, poilsio, pramogų paslaugas bei inicijuoti naujų ūkio subjektų susikūrimą. Naujoms darbo vietoms užimti projektas numato šešiasdešimties bedarbių papildomą parengimą, taip pat siekiama įdarbinti penkiolika tautinių mažumų atstovų ir padėti jiems įsitvirtinti darbo rinkoje. Visomis šiomis veiklomis norima didinti turistų srautus į Šalčininkų rajoną tuo mažinant rajono gyventojų bedarbiystę.

Šių metų lapkričio 9 d. Šalčininkų savivaldybės administracijos salėje vyko projekto „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ pristatomoji konferencija, kurią organizavo Šalčininkų rajono savivaldybė bei Tautinių bendrijų namai. Šiuo renginiu prasidėjo EQUAL projekto II etapo veiklos Šalčininkų rajone. Pristatyme dalyvavę savivaldybės administracijos atstovai, seniūnai, privataus verslo atstovai, bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų vadovai ir nariai. Vystymo bendrijos partnerių atstovai buvo supažindinti su darbo jėgos Šalčininkų rajone paklausa, struktūra ir kitimo tendencijomis, įsidarbinimo galimybių prognoze 2006 metams, Šalčininkų rajono verslo informacijos centro funkcijomis bei siūlomomis paslaugomis, Turizmo galimybių studija rajone.

Projekto veiklos Vilniuje bei Vilniaus rajone bus pradėtos įgyvendinti nuo 2006 metų pradžios ir baigtos

2007 metais. 2006 m. pirmą ketvirtį planuojama suformuoti *Lyderių* ir *Globėjų* grupes bei pradėti jų apmokymus.

Vilniuje planuojama parengti dvidešimt šešis *Lyderius*, kurie bus įdarbinti projekte ir jiems bus pavesta sukurti vietiniame verslo sektoriuje dalyvaujančių subjektų Bendradarbiavimo tinklus bei koordinuoti šių tinklų veiklą.

Vystymo bendrijos „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ partneriai tikisi, jog projekto realizavimas padės tautinių bendrijų nariams įgyti papildomų žinių, praktiškai įtvirtinti naujus gebėjimus, kokybiškai keisti visuomeninių organizacijų veiklos turinį, skatinant bendravimą ir bendradarbiavimą tiek bendrijos narių tarpe, tiek tarp įvairių mūsų šalies visuomenės grupių.

Daugiau informacijos apie projektą, vykdomas veiklas galite surasti Tautinių bendrijų namų internetiniame puslapyje www.tbn.lt

Kviečiame visas šalies tautinių mažumų visuomenines organizacijas, jų narius aktyviai dalyvauti realizuojant projektą „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“.

Vilius MIKULĖNAS,

Tautinių bendrijų namų projektų vadovas, projekto administratorius

Projekto pristatomoji konferencija Šalčininkų rajono savivaldybės administracijoje

Europos Bendrijų EQUAL projektas

„Romų integracijos į darbo rinką mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“

Vystymo bendrijos trumpas
aprašymas:

Tikslas:

Pirmajame etape patikslintas pagrindinis vystymo bendrijos tikslas – sukurti, išbandyti romų integracijos į darbo rinką programos mechanizmą bei perkelti teigiamą šio mechanizmo taikymo praktiką dar į bent vieną Lietuvos regioną.

Uždaviniai:

Pagrindiniam tikslui pasiekti bendrija iškėlė uždavinį: Sukurti ir išbandyti romų integracijos į darbo rinką programos mechanizmą ir bendradarbiavimo tinklus tam panaudojant specialiai parengtus romų ir visuomenės atstovus Vilniaus mieste, Ukmergės ir Šalčininkų rajonuose ir parengti schemą platesniam pasiteisinusio mechanizmo taikymui.

VB partneriai ir suformuota darbo grupė II etapo veiklas detalizavo pagal bendrijai formuluojamus uždavinius. Pirmojo etapo veiklos ir intensyvi darbo grupės veikla sudarė prielaidas pagrindiniam tikslui siekti.

Tikslinės grupės:

Atsižvelgiant į konsultacijų metu ekspertų išsakytas pastabas, pakoreguota projekto geografinė apimtis. Tikslinė grupė – romai, gyvenantys Vilniaus mieste, Ukmergės ir Šalčininkų rajonuose. Vilniaus mieste bus dirbama ne tik su Kirtimų romais (Naujininkų seniūnija), bet ir su romais, gyvenančiais Šnipiškių ir Naujosios Vilnios seniūnijose.

Bendradarbiavimas su partneriais įgyvendinant projektą:

VB parinkti partneriai atstovauja visas suinteresuotas šalis. Toks įvairių organizacijų dalyvavimas VB sudaro galimybę kiekvienam partneriui perduoti savo žinias, papildyti vieniems kitus bei įgauti naujus gebėjimus. Papildžius VB nauju partneriu – Ukmergės darbo birža, atsirado būtina kompetencija integracijos į darbo rinką srityje.

Vystymo bendrijos administravimas ir atsakomybės pasiskirstymas tarp partnerių:

* Vadovaujantis partneris – Lietuvos vaikų fondas, partnerių susitarimu paskirtas ir patvirtintas VB partnerių susirinkimo nutarimu. Atsakomybė: Projekto rengimas, detalizavimas, vykdymo priežiūra, duomenų rinkimas, kaupimas, saugojimas, sklaida, subrangovų, ekspertų atranka, seminarų, konferencijų rengimas, veiklų koordinavimas ir finansavimas, teikimas įgyvendinamajai institucijai finansinių bei veiklos ataskaitų pagal nustatytas sąlygas.

* Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie LRV – Ryšių su užsienio partneriais palaikymas, sukaupotos informacijos analizė, apibendrinimas, vertinimas, sklaida, veiklų koordinavimas, poveikis politikai ir praktikai.

* Vilniaus miesto savivaldybės administracija – Informacijos teikimas, darbas Vilniaus mieste su tiksline grupe, darbdaviais, mokymo įstaigomis, sukaupotos informacijos analizė, apibendrinimas, vertinimas, sklaida.

* Ukmergės rajono savivaldybės administracija – Informacijos teikimas, darbas Ukmergės rajone su tiksline grupe, darbdaviais, mokymo įstaigomis, sukaupotos informacijos analizė, apibendrinimas, vertinimas, sklaida.

* Socialinių darbuotojų rengimo centras prie SADM – VB, projekto vykdymo komandos, regioninių tinklų komandų narių, socialinių darbuotojų, asistentų mokymas, kvali-

fikacijos kėlimo mokymų organizatorius ir koordinatorius.

* VŠĮ Romų visuomenės centras – Bendradarbiavimo tinklų kūrimas, darbas su tiksline grupe, sukaupotos informacijos analizė, apibendrinimas, vertinimas, laikraščio leidyba, pažangios patirties sklaida.

* Lietuvos čigonų bendrija „Čigonų lauzas“ – darbas su tiksline grupe visuose projekte dalyvaujančiuose rajonuose, bendradarbiavimo tinklų kūrimas, duomenų rinkimas ir kaupimas.

* Ukmergės darbo birža – partneris, kompetentingas integracijoje į darbo rinką.

Bendra projekto vertė – 1 731 955,00 Lt (Vienas milijonas septyni šimtai tūkstančių trisdešimt vienas tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt penki litai 00 centų), iš kurių 75 % sudaro Europos Socialinio Fondo ir 25 % LR bendrojo finansavimo lėšos. Projekto trukmė 2-me etape: nuo 2005 m. birželio 1 d. iki 2007 m. lapkričio 30 d. (Pirmasis etapas vyko 2004 m. gruodžio 1 d. – 2005 m. gegužės 30 d.)

Tarptautinis bendradarbiavimas (TB):

1. Tarptautiniai vystymo bendrijos partneriai:

PRIAE (vadovaujantis partneris ir TBS koordinatorius) (Jungtinė Karalystė)

PRIAE (Policy Research Institute on Ageing and Ethnicity) – nepriklausoma labdaros organizacija Leeds mieste (Didžioji Britanija) įkurta 1998 m., finansuojama iš tarptautinių fondų. Specializuojasi ir juodųjų ir kitų etninių mažumų bendruomenių globos, gerovės ir gyvenimo kokybės politika, tyrimais ir darbo praktikos vystymu. Pagrindinės veiklos temos – įdarbinimas ir smulkaus ir vidutinio verslo įmonės. Bendradarbiauja su politikais, strategais, pagrindinių etninių grupių atstovais ir profesionalais Didžiojoje Britanijoje ir kitose Europos šalyse. Dirba su Pietryčių Azijos, Kinijos ir Afrikos Karibų bendruomene. Ne per seniausiai PRIAE įkūrė

etninių mažumų pagyvenusių žmonių globos programą.

Fundacion Directa (Ispanija)

Fondas kartu su savo nacionalinės VB nariais, įskaitant nacionalines institucijas, atsakingas už migracijos politiką, įmonių vystymą ir migrantų bendruomenes, turi ženkliai patirtį dirbant su tautinėmis mažumomis, Lotynų Amerikos bendruomenėmis.

ASSA (Slovakija)

Socialinių darbuotojų asociacija bendradarbiauja su romų bendruomene siekiant gerinti jų švietimo, nevyriausybinių organizacijų personalo kvalifikacijos lygį, padėti lėšų pritraukimo procesui.

Sunergeia (Prancūzija)

NVO padeda etninių mažumų atstovams, ieškantiems darbo, bedarbiams ir dirbantiems, kenčiantiems nuo izoliacijos, ypatingą dėmesį skirdami suteikiant jiems galimybę tobulinti jų darbo paieškos įgūdžius. Organizacija dirba su žemos kvalifikacijos migruojančiais darbininkais ir iš-eiviais iš Šiaurės Afrikos ir romais.

The Ministry for Labour, Women, Health, Youth and Social Affairs (Vokietija)

Brėmeno žemės Darbo, moterų, sveikatos, jaunimo ir socialinių reikalų ministerija kartu su nacionaliniais VB partneriais anksčiau vykdė tokius projektus ir pasiekė tam tikrų rezultatų. Sėkmingai buvo dirbama su etninių mažumų moterimis ir vyrais, kurie nebuvo pakankamai atstovaujami darbo rinkoje, siekiant skatinti jų įdarbinimą. Tai bus vis didėjanti ateities tema darbo rinkos temose. Ši VB dirba su turkais ir vokiečių kilmės rusais.

Lietuvos ir Slovakijos partneriai siekia perimti Vakarų Europos, ypač Jungtinės Karalystės, partnerių patirtį.

2. Tarptautinės partnerystės tikslai ir uždaviniai:

Strateginis Tarptautinės partnerystės tikslas yra pašalinti rasinę diskriminaciją ir įtvirtinti rasinę lygybę įdarbinimo ir verslumo sferoje europiniu lygiu. Partnerystė sieks pademonstruoti įvairovės įdarbinimo sferoje privalumus. Ji padės darbdaviams, valstybinėms institucijoms ir strategams suvokti rasinės lygybės darbo vietoje svarbą ir įtvirtinti etninių mažumų atstovų įdarbinimą visų lygių įmonėse. Tai atitinka Pagrindinius EQUAL principus, įtraukiant Integraciją, Partnerystę, Lygias galimy-

bes, Inovaciją, Galimybių suteikimą ir Tarptautinį bendradarbiavimą.

Tarptautinės partnerystės uždaviniai:

- * skatinti etninių mažumų darbuotojų įdarbinimą;
- * siekti rasinės diskriminacijos pašalinimo ir lygių galimybių įtvirtinimo;
- * skatinti gerus santykius tarp skirtingų rasių ir tautybių žmonių;
- * aiškinti teigiamą darbo jėgos įvairovės reikšmę remiantis firmų veiklos pavyzdžiais;
- * skleisti gerą etninių mažumų atstovų – darbuotojų patirtį;
- * įvairinti bendrą Europos firmų kultūrą siekiant įvairovės darbo vietose.

3. Partnerių pasirinkimo priežastys:

Partnerystės sudėtį sąlygojo Tarptautinio bendradarbiavimo vadovaujančio partnerio pasirinkimas iš Jungtinės Karalystės. Pasiūlymas prisijungti prie šios tarptautinės partnerystės buvo gautas iš organizacijos PRIAE, apsvarstytas ir priimtas. Po pirmojo susitikimo Harrogate (JK) vasario mėnesį buvo nutarta dirbti tik su viena TB bendrija, kadangi partneriai iš kitų Europos šalių (Ispanijos, Prancūzijos, Suomijos, Slovakijos) jau buvo pakviesti į TB. Vėliau Suomijos partneriai atsisakė dalyvauti šioje tarptautinėje partnerystėje, bet prisijungę partneriai iš Vokietijos. Antrajame tarptautiniame partnerių susitikime Madride (Ispanijos Karalystė) dalyvavo visų 6 šalių VB atstovai.

4. Atsakomybės ir darbų pasidalijimas:

TB veiklą koordinuoja vadovaujantis partneris PRIAE iš JK. Bendri veiksmai numato visų partnerių lygiavertį dalyvavimą.

1) 8 TB susitikimai 1 ir 2 etapo metu (2 jau įvyko 1-me projekto etape – Jungtinėje Karalystėje ir Ispanijoje). Trečiasis susitikimas vyko Vilniuje 2005 m. rugsėjo mėn. Susitikimų metu: analizuojama veiklos eiga ir progresas - pasikeitimas idėjomis – pasikeitimas ekspertize/treneriais – rezultatų plėtojimas – parama partneriams/partnerystei – administravimo klausimai/EQUAL).

2) Bendras tyrimų leidinys: kiekvienas partneris parengia savo leidinio dalį (3-4 tyrimo aspektus). Koordinatorius apibendrina ir ruošia leidinį. Kiti partneriai atsako už leidinio vertimą į šalies kalbą.

3) Bendras CD-diskas. Dalyvauja tik 4 šalys jo kūrime, Lietuvos ir Slovakijos partneriai nedalyvauja.

4) Aukštojo mokslo modulis. Numatyta kaip antrinis rezultatas. Kiekvienas partneris gali rengti paskaitų medžiagą aukštosios mokykloms apie etninę įvairovę savo kalba.

5) Bendra Interneto svetainė. Už jos kūrimą ir priežiūrą atsako Ispanijos partneris, kiti partneriai rengia informaciją apie savo šalies projekto įgyvendinimo eigą, nuolat ją pateikia ispanams.

6) 2 bendri tarptautiniai sklaidos renginiai/veikla. Projekto pabaigoje 1 sklaidos renginys numatytas Vakarų Europoje, 1 – Rytų Europoje - Pranešimai spaudai apie projekto eigą/ vietinėje ir nacionalinėje spaudoje – Ataskaitų rengimas/straipsnių rašymas.

7) Pasikeitimas ekspertize: Pasikeitimas ekspertais/treneriais tarp VB. Gyvuojant projektui numatyti pasidalinimai patirtimi tarp VB, kurių daugumas vyks tarptautinių susitikimų metu. Kitas pasikeitimo patirtimi pavyzdys tarp JK ir Lietuvos, kai JK padės Lietuvai kurti socialinių darbuotojų mokymo programą gerinant paramą romų bendruomenei.

8) Nacionaliniai sklaidos renginiai/Geroji praktika. Kaip sudedamoji partnerių nacionalinių veiklų dalis yra kiekvieno partnerio numatytas sklaidos darbas su vietiniais partneriais apie tarptautinę partnerystę. Ši veikla: Nacionaliniai sklaidos seminarai/Pasikeitimas patirtimi – Nacionaliniai mokymo seminarai/ Pasikeitimas patirtimi – Mentoringo projektai/Mokymo namuose veikla/Pasikeitimas patirtimi.

Kiekvieno partnerio atsakomybė yra smulkiai aprašyta TB sutartyje. Lietuvai yra numatyta:

- * Dalyvavimas tarptautiniuose susitikimuose
- * Dalyvavimas rengiant/pateikiant medžiagą bendro tyrimo leidiniui
- * Dalyvavimas teikiant medžiagą Tarptautinės partnerystės internetinei svetainei
- * Dalyvavimas bendruose tarptautiniuose sklaidos renginiuose/veikloje
- * Dalyvavimas pasikeitime patirtimi/ekspertais tarp Jungtinės Karalystės ir Lietuvos
- * Parama projekto administravime/finansinėje veikloje teikiant būtiną informaciją pagal EQUAL reikalavimus

Roma NAVIKAITE
Lietuvos vaikų fondo direktorė,
projekto vadovė

EQUAL padės įveikti nelygybę darbo rinkoje

Šios programos projektai padės įveikti sunkumus ieškant darbo patiriančioms visuomenės grupėms

Viena problemų, kurias Europos Sąjungos šalys narės nutarė spręsti kartu, yra nedarbas. Žmogus gali būti visavertis visuomenės narys tik tada, kai turi galimybę dirbti ir užsidirbti. Užimtumas yra visuomenės stabilumo ir gerovės garantas. Tačiau įgyvendinant priemones, skatinančias užimtumą, pastebėta, kad tam tikros visuomenės grupės dėl vienų ar kitų priežasčių susiduria su ypatingais, specifiniais sunkumais ieškodamos darbo ar jau dirbdamos. Tai yra ilgalaikiai bedarbiai, kurie prarado darbinį uždarį, neįgalieji, kurie gali dirbti tik tam tikrus ir kuriems darbo vieta turi būti specialiai pritaikyta, moterys, auginančios mažamečius vaikus, asmenys, kurie namuose prižiūri neįgaliosius, senelius, slaugo ligonius.

Igyvendinami 29 projektai

Siekdami padėti įveikti šias problemas Europos Komisija sukūrė programą, Europos bendrijų iniciatyvą EQUAL, kurios dėka visoje Europoje bus įgyvendinti projektai, skirti rasti būdus, kaip padėti žmonėms, susiduriantiems su sunkumais patenkant į darbo rinką, kaip motyvuoti ir paremti tuos, kurie yra patys pažeidžiamiausi mūsų visuomenėje. EQUAL projektus gali įgyvendinti tik vyriausybės ir nevyriausybės organizacijos, dirbančios socialinės integracijos srityje, kurios labai gerai žino pažeidžiamiausių ir labiausiai diskriminuojamų asmenų problemas bei poreikius. Šios organizacijos, įgyvendindamos partnerystės principą bei pasitelkdamos kitų ES šalių narių patirtį, tarptautinio bendradarbiavimo dėka gali sukurti ir išbandyti naujus integracijos į darbo rinką modelius, kurie iki šiol nebuvo taikomi ir kurie padėtų veiksmingiau spręsti pažeidžiamų asmenų problemas, susijusias su darbo rinka. Lietuvoje įgyvendinami 29 projektai, atrinkti kaip novatoriškiausi, suburiančios stipriausias organizacijas.

Būtina sąlyga projekto įgyvendini-

mui – partnerystė tarp kelių organizacijų. Todėl kiekvieną projektą įgyvendina mažiausiai 3 organizacijos – partneriai. Vidutiniškai projektus įgyvendina 6-7 partneriai. Lietuvoje šioje programoje dalyvauja net 170 organizacijų. Kiekvienas projektas papildomai turi keletą partnerių kitose ES valstybėse narėse taip pat dalyvaujančių EQUAL programoje. Lietuvoje yra įgyvendinamos trys programos kryptys-temos: atviros visiems darbo rinkos skatinimo, šeimyninio ir profesinio gyvenimo derinimo ir pagalbos prieglobsčio prašytojams tema.

Spręs tikslinių grupių problemas

Tikslinės grupės, kurių problemas spręs EQUAL projektai, buvo nustatytos konsultuojantis su socialiniais partneriais ir kitomis valstybėmis bei nevyriausybinėmis organizacijomis. Nustatant tikslines grupes buvo vadovaujamasi Europos Komisijos patvirtintomis EQUAL gairėmis, nusakančiomis EQUAL tikslus, taikymo sritį, principus ir kitas įgyvendinimo nuostatas, parengiant ir įgyvendinant nacionalines EQUAL programas.

Pavyzdžiui, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos projektas yra skirtas jauniems žmonėms anksti iškritusiems iš švietimo sistemos, jauniems buvusiems kaliniams ir asmenims priklausantiems nuo narkotikų. Projektas apima tris tikslines grupes todėl, kad jos yra glaudžiai susijusios. Jo tikslas yra diferencijuoti su skirtingomis problemomis susiduriančius asmenis, todėl turi atsirasti skirtingos ir kompleksinės programos specifinėms grupėms, tokios kaip socialinių įgūdžių ugdymo, priklausomybės, pykčio valdymo.

Projektas vienija 9 organizacijas - teritorines darbo biržas, Narkotikų kontrolės departamentą, Kalėjimų departamentą ir kitas. Šalia naujų programų, kurias projektas turi sukurti ir pritaikyti per trejus metus, bus atlikti svarbūs tyrimai, skirti rizikos pakartotinai nusikalsti analizei ir kriminologinių poreikių tyrimo metodikai sukurti. Taip pat projektas sieks padidinti nevyriausybinių organizacijų aktyvumą, sustiprinti jų administraci-

nias gebėjimus dirbant su tiksline grupe, kelti dirbančio personalo kvalifikaciją.

EQUAL programa nenustato prioritetinių tikslinių grupių. Valstybės narės savo prioritetus turi galimybę išreikšti atliekant projektų atranką. Apie tai byloja paremtų projektų skaičius pagal tikslines grupes: 5-projektai buvo skirti neįgaliesiems, 5-jauniui, 4-iki pensinio amžiaus žmonėms, 7-moterims, 5-ilgalaikiams bedarbiams, 1-prieglobsčio prašytojams, 2-prekybos žmonėmis aukoms, 5-tautinėms mažumoms, 6 mišriom tikslinėms grupėms, 2-asmenims priklausomiems nuo psichotropinių medžiagų, 3-buvusiems kaliniams ir 1-netradicinės seksualinės orientacijos asmenims.

Padės suderinti šeimą ir darbą

Kito projekto pavadinimo „FORWARD! Šeima ir darbas – suderinami“ tikslas yra parengti du geros patirties modelius, padėsiančius integruotis į darbo rinką socialiai pažeistoms šeimoms ir ypač moterims, bei sudaryti šeimų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, nariams sąlygas dirbti, kad jie galėtų savarankiškai, be valstybės paramos, užtikrinti savo ir savo šeimos gerovę. Vienas modelis būtų skirtas miesto gyventojams, o kitas - kaimo bendruomenėi.

Projektą įgyvendinantys partneriai, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Moterų informacijos centras, Vilniaus miesto motinos ir vaiko pensionas, Vilniaus universiteto Socialinio darbo katedra ir Socialinių darbuotojų rengimo centras tikisi Vilniaus m. sukurti ir išbandyti modelį, kur ikimokyklinio ugdymo paslaugas teiktų vaikų darželis, kurio 1-2 grupės dirbtų 7 d. per savaitę, 24 val. per parą.

Kaimo bendruomenėje, kurioje nėra ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūros, išanalizavus vietos poreikius bei galimybes, sukurti modelį, kuris be didelių ekonominių kaštų padėtų tėvams, auginantiesiems vaikus, įgyti profesiją, kvalifikaciją ir darbą. Kaimo bendruomenėje ikimokyklinio

amžiaus vaikų priežiūrą organizuotų patys bendruomenės nariai.

Skirtas žmonėms su negalia

Vienas iš įdomiausių projektų yra skirtas negalią turintiems asmenims, kurie siekia dirbti, užsidirbti bei plėtoti verslą. Tačiau šie žmonės yra nepajėgūs lygiomis teisėmis ir galimybėmis dalyvauti darbo rinkoje. Statistikos departamento duomenimis 2002 metais Lietuvoje darbingo amžiaus neįgalieji sudarė daugiau kaip pusę visų neįgaliųjų, tarp jų darbo neturėjo net 78 proc. Paprasčiau jų darbas būna mažai apmokamas ir neturi jokių karjeros galimybių. Todėl projekte „Neįgaliųjų verslo plėtros bendri-

ja” tikslas yra sukurti neįgaliųjų verslo skatinimo instrumentus per tiesioginį bendradarbiavimą su neįgaliais verslininkais bei jų socialinėmis įmonėmis, teikiant jiems paslaugas bei darant įtaką valstybinių institucijų veiklai bei įstatymams.

Projektas, vienija partnerius - Lietuvos invalidų draugiją, Lietuvos kurčiųjų draugiją, Valakupių reabilitacijos centrą, Kauno technologijos universiteto regioninį verslo inkubatorių, Šiaulių verslo inkubatorių, kurie steigis neįgaliųjų verslo centrus, sudarys mokymo programas, rengs centrų personalą konsultaciniam darbui. Bus sukurta virtualus neįgaliųjų nuotolinis mokymas. Verslo centrai užsiims specifinių vadybos reikalavimų įgyvendini-

nimu, siekiant užtikrinti paslaugų efektyvumą, skatins neįgaliųjų verslininkų aktyvią veiklą bei naujus projektus.

Įgyvendinus projektus, bus siekiama apibendrinti pasiektus rezultatus, parodyti ir įrodyti sukurtų ir išbandytų integracinių modelių veiksmingumą. Todėl programa įgyvendins rezultatų sklaidos priemones, sukurtų modelių pritaikymą kitoms tikslinėms grupėms kitose srityse.

Aistė ČERNIAUSKAITĖ,
LR Socialinės apsaugos ir darbo
ministerijos Europos socialinio
fondo skyriaus vyriausioji specialistė

(„Kauno diena” 2005 m. vasario
17 d. Nr. 39 (17500))

Darbuotojai gilins profesines žinias ir kels kvalifikaciją

TAUTINIŲ MAŽUMŲ IR
IŠEIVIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare ir vykdant sudėtingas ekonominio – socialinio vystymo programas, vis didesni reikalavimai keliama valstybinių ir kitų institucijų darbuotojams. Todėl jiems reikia nuolat mokytis, gilinti profesines žinias, kelti savo kvalifikaciją, kad ji atitiktų šiuos reikalavimus.

Tačiau siekiant tokio tikslo susiduriama su kai kuriomis problemomis: įstaigoms nepakanka lėšų darbuotojų kvalifikacijai kelti, mokymo programos neatitinka konkrečios įstaigos darbo specifikos ir nepadaeda įtvirtinti praktinių įgūdžių.

Šią spragą turi užpildyti Bendrojo programinio dokumento 2.2 priemonė „Darbo jėgos kompetencijos ir gebėjimų prie pokyčių ugdymas”, kuria siekiama suteikti paramą valstybės ir kitų institucijų bei įstaigų darbuotojų mokymui, kvalifikacijos tobulinimui

ir perkvalifikavimui. Projekto pavadinimas „Tautinių mažumų ir išeivijos departamento ir partnerių darbuotojų gebėjimų formuoti ir įgyvendinti Europos Sąjungos ir Lietuvos tautinių santykių darnumo politiką ugdymas”. Be departamento darbuotojų kvalifikaciją kels taip pat Tautinių bendrijų namų, Romų visuomenės centro, Kauno įvairių tautų kultūrų centro darbuotojai. Projektas vyks iki 2008 metų.

Projektui, kurio bendra vertė 434 tūkstančiai litų, gauta finansinė parama iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Jos suma – 308,5 tūkst.litų.

Šiuo projektu siekiama formuoti ir tobulinti darbuotojų, dirbančių su tautinėmis mažumomis, kompetenciją ir administracinius gebėjimus, reikalingus Lietuvos ir ES tautinių (etninių) santykių politikai įgyvendinti. Šiandien valstybinių, kitų institu-

cijų darbuotojai turi būti plačios erudicijos, turėti žinių iš įvairių veiklos sričių. Todėl darbuotojų žinių kvalifikacijos lygis ir gebėjimai bus didinami pagal 18 mokymo programų.

Kursuose bus nagrinėjamos tokios temos kaip strategijų ir valstybės programų rengimas, projektų, finansų valdymas, problemų sprendimas. Darbuotojai pakels kompiuterio vartotojo kvalifikaciją, išklaitys paskaitų apie kalbos kultūrą ir raštų kalbą, tarpkultūrinį bendravimą, tarnybines etiką ir protokolą, renginių organizavimą ir kt. Anglų ir prancūzų kalbų žinias bus galima gilinti atitinkamai pagal 6 ir 5 mokėjimo lygius.

Jonas RUMŠA,
Tautinių mažumų ir išeivijos
departamento atstovas spaudai

„Sakmė apie Igorio žygį Lietuvos mokslininkų, mokytojų ir mokinių kūryboje”

2005 metų spalio 20 dieną Tautinių bendrijų namuose įvyko knygos „Sakmė apie Igorio žygį Lietuvos mokslininkų, mokytojų ir mokinių kūryboje” pristatymas. Šis leidinys yra trijų autorių: dailės mokytojos – ekspertės Galinos Kuzminos, humanitarinių mokslų daktarės Jelenos Bachmetjevovos ir socialinių mokslų daktaro Olego Ancukevičiaus darbas. Taip pat šioje knygoje yra publikuojami „Ateities” mokyklos mokinių piešiniai.

Knygos objektas yra unikalus senovės laikų epas „Sakmė apie Igorio žygį”. Mokytoja – ekspertė Galina Kuzmina kartu su mokiniais paruošė spektaklį „Jaroslavos rauda”, mokiniai parašė scenarijų, sukūrė dekoracijas, kostiumus. Taip pat buvo parengta vaikų darbų paroda, skirta šiam kūriniiui. Šis spektaklis buvo rodytas daugelyje Lietuvos mokyklų. 1996 metais jie buvo pakviesti į Rusijos miestą Jaroslavlį dalyvauti „Literatūros darbų dienoje” ir gavo diplomą už jų piešinius bei kompozicijas.

Olego Ancukevičiaus tėvas- žinomas pedagogas-filologas Nikolajus Petrovičius Ancukevičius Vilniaus universiteto bibliotekoje 1936 metais aptiko „Sakmės apie Igorio žygį” li-

tografiją ir ją tyrinėjo. Originalus tekstas buvo prarastas, tačiau Nikolajus Ancukevičius parašė mokslinį darbą apie „Igorio žygį” ir padarė Vilniuje rastos litografijos kopiją, kuri yra publikuojama šioje knygoje.

Jelena Bachmetjeva teigia, kad

„Sakmės apie Igorio žygį” autorius yra dvasininkas gyvenęs XII amžiuje – Kirilas Turovskis (Kirril Turovsky).

Knygos pristatymo metu Tautinių bendrijų namų svetainėje buvo atidaryta šiame leidinyje publikuojamų vaikų darbų piešinių paroda.

Knygos pristatymo metu. Iš kairės: socialinių mokslų daktaras - Olegas Ancukevičius, mokytoja-ekspertė - Galina Kuzmina, humanitarinių mokslų daktarė - Jelena Bachmetjeva, socialinių mokslų daktaras - Antanas Čiužas, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas

Daugiakultūris Lietuvos miestų paveldas

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 16 d. Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje surengė tarptautinę tarpdalykinę konferenciją „Daugiakultūris Lietuvos miestų paveldas: istorinė patirtis, šiandiena ir ateities perspektyvos”.

Konferencijos metu kultūros ir meno tyrinėtojai buvo sukviesti aptarti įvairių etninių bendruomenių kultūros ir meno tradicijų samplaikas ir raidos aspektus Lietuvos miestuose bei išdiskutuoti dabartines daugiakultūriškumo manifestacijas naujoje socio-kultūrinėje terpėje. Konferencija buvo skirta skirtingų kultūrų, bendruomenių indėliui į Lietuvos miestų

kultūrą atskleisti ir pristatyti plačiai visuomenei, nes etninė ir kultūrinė įvairovė yra svarbus reiškinys, praturtinantis mūsų miestų kultūrinį gyvenimą ir paliekantis pėdsaką miestų raidos istorijoje.

Konferencijos metu buvo gilinama į keletą esminių teminių blokų:

* Daugiakultūrio paveldo teoriniai diskursai: interpretacijos galimybės ir problemos; multikultūrinė istorija ir jos refleksijos; archeologinių tyrinėjimų indėlis į daugiakultūrinio paveldo tyrinėjimus.

* Materialusis ir nematerialusis Lietuvos miestų paveldas: daugiakultūriškumo tradicijos vizualiniuose ir sceniniuose menuose; įvairių gyvenamųjų ir tradicijų samplaika.

* Kultūrinių vertybių ir lokalių identitetų kaita globalizacijos procesų įtakoje: identiteto pokyčių atspindžiai Lietuvos miestų architektūroje ir lietuvių literatūroje; tarpkultūrinio bendradarbiavimo svarba kuriant naujus tautinius identitetus.

Sveikinimo žodžius konferencijos atidarymo proga tarė: Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius p. Antanas Petrauskas; Lietuvos Respublikos Prezidento patarėja Halina Kobeckaitė; Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos sekretorius Juozas Širvinskas; Kultūros paveldo departamento direktorius Albinas Kuncevičius.

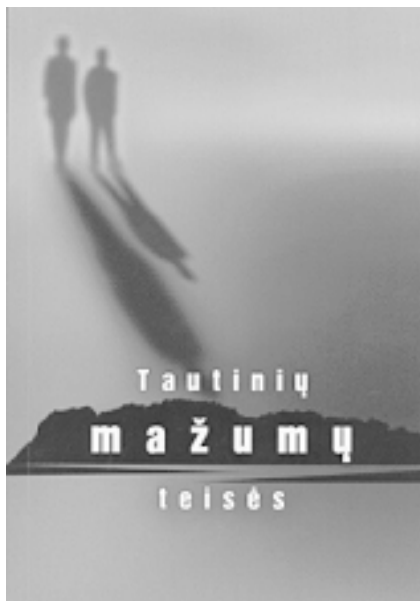
Renata ŠUKAITYTĖ

Knygos „Tautinių mažumų teisės” pristatymas

2005 metų gruodžio 8 d. 15 val. Tolerancijos centre (Naugarduko g. 10/2) įvyko knygos „Tautinių mažumų teisės” pristatymas.

Šiame leidinyje nagrinėjamos žmogaus teisės, ypatingas dėmesys skiriamas aktualiausiems tautinių mažumų klausimams: asmenų lygiateisiškumui, teisei į pilietybę, teisei į kalbą, kultūrą, religiją ir t.t. Leidinyje analizuojami Konstitucijoje ir nacionaliniuose įstatymuose įtvirtintų žmogaus teisių apsaugos mechanizmai, nagrinėjami Jungtinių Tautų ir Europos Tarybos priimti dokumentai. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, būtina išsiaiškinti, kokius teisės aktus priima jos institucijos ir kokią galią jie turi. Taip pat svarbu žinoti, kokias teises garantuoja ES teisė ir kokius teisės aktus privalo priimti Lietuvos įstatymų leidėjams.

Renginyje dalyvavo politikos formuotojai, tautinių bendrijų nariai, tau-

Knygos viršelis

tinų mažumų NVO atstovai bei asmenys, aktyviai dirbantys žmogaus teisių apsaugos, pilietinės visuomenės plėtros srityse. Knygos pristatymas prasižėdė muzikine įžanga. Kūrinius atliko: Gražvilė Bučytė, akompanavo Laima Tamošiūnienė – Ž. Masne „Susimąstymas”; Kšystof Stankevič, akompanavo Jurgis Boreiko – V. Monti „Čardašas”. Sveikinimo kalbas sakė: A. Petrauskas - Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LRV generalinis direktorius; dr. M. Prokopčik - Europos Tarybos informacijos biuro Vilniuje direktorė; dr. E. Žiobienė - Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė, Romerio universiteto Konstitucinės teisės katedros lektorė; dr. D. Beinoravičius - M. Romerio universiteto Teisės teorijos katedros docentas; R. Arutiunian - Tautinių bendrijų Tarybos pirmininkas.

Tadas TUMĖNAS

dr. D. Beinoravičius - M. Romerio universiteto Teisės teorijos katedros docentas

*Sveikinimo žodį tarė
A. Petrauskas - Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LRV generalinis direktorius*

E. Žiobienė - Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė; Romerio universiteto Konstitucinės teisės katedros lektorė

R. Arutiunian - Tautinių bendrijų Tarybos pirmininkas

Tautinių mažumų organizacijos: plačiau, giliau ir išsamiau

Šiuolaikiniame pasaulyje sunku būtų rasti kultūriškai homogeniškų visuomenių. Neretai visuomenėse persipynusios įvairių tautų kultūrinės savastys, kurios kiekvienu atveju sudaro unikalią visumą. Šiandien tautinių mažumų organizacijos ir jų kultūrinė veikla turi nepaprastų galių atskleisti kultūrų įvairovę kaip vertybę.

Tokios mintys atvedė prie idėjos organizuoti mokslinę konferenciją „Tautinių mažumų organizacijos: kultūrinis aspektas“, kuri įvyko 2005 m. lapkričio 18 d. Kauno įvairių tautų kultūrų centre. Diena buvo neatsitiktinė – lygiai prieš metus įvyko Kauno įvairių tautų kultūrų centro pastato atidarymo iškilmės.

Konferencijoje dalyvavo Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos mokslininkai, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kauno miesto savivaldybės, kultūros įstaigų bei tautinių mažumų organizacijų atstovai. Konferencijos dalyvius sveikino Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas ir Kauno miesto mero pavaduotojas Kazimieras Kuzminskas.

Konferencijos pranešimai buvo skaitomi chronologine tvarka: pradedant XIX a. nacionaliniais konfliktais ir baigiant šiandienos aktualijomis. Didesnio konferencijos dalyvių dėmesio sulaukė svečiai iš užsienio: dr. Malgorzata Dajnowicz (Bialystoko universitetas) perskaitė pranešimą „Nacionaliniai konfliktai šiaurrytinėse lenkų žemėse XIX ir XX amžių sandūroje: reiškinių priežastys“, o Yury Vnukovich (Baltarusijos nacionalinė mokslų akademija) – „Lietuvių etninės grupės padėtis BTSR 1918 – 1939 m.“. Išskirtinis mokslininkų susidomėjimas teko prieš Antrąjį pasaulinį karą gyvavusioms vokiečių organizacijoms – joms buvo skirti net du pranešimai: dr. Saulius Kaubrys – „Lietuvos vo-

kiečių kultūrinė sąjunga 1920 – 1940 m.“ ir Inga Puidokienė – „Vokiečių bendruomenė Kaune 1918 – 1940 m.“. Vytauto Didžiojo universiteto istorijos katedros doktorantė Vilma Akmenytė perskaitė pranešimą „Pastangos apjungti Lietuvoje gyvenančius latvius: Lietuvos latvių susivienijimas 1935 – 1940 m.“. Nemažai diskusijų sukėlė dr. Vladislav Sotirovič pranešimas apie tautines mažumas Serbijoje ir Juodkalnijoje. Šiandienos aktualijos analizuotos Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojo Stanislav Vidtmann ir Kauno įvairių tautų kultūrų centro direktoriaus Dainiaus Babilo pranešimuose. Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė Lučija Bartkienė pateikė

pranešimą „Negausios tautinės bendrijos kultūrinė veikla: atradimai ir patirtis“.

Po konferencijos vykusioje vakaronėje dainavo ir šoko Kauno lenkų ansamblis „Kotwica“. Tokiu būdu pabaigtos konferencijos diskusijos ir pristatyti vienos iš aktyviausių Kauno tautinių mažumų organizacijų kultūrinės veiklos rezultatai.

Kauno įvairių tautų kultūrų centras organizavo konferenciją įgyvendindamas projektą „Kauno įvairių tautų kultūrų centras: tautinių mažumų bendruomenių kultūrinės veiklos koordinatorius“. Šį projektą globojo Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės bei Kauno miesto savivaldybė. Didžiausi sėkmingo organizacinio darbo nuopelnai atiduoti Vytauto Didžiojo universiteto istorijos katedros doktorantei Vilmai Akmenytei. Nemažai naudingos pagalbos sulaukta iš organizacinio komiteto narių dr. Daivos Kuzminskaitės, Rasos Paliukienės, Sigito Šliažo bei Alvidos Gedaminskienės.

2006 m. Kauno įvairių tautų kultūrų centras turi ambicijų ne tik publikuoti visus konferencijos pranešimus atskirame leidinyje, bet formuoti kasmetinių mokslinių konferencijų tradiciją bei vėl pakviesti mokslininkus pristatyti naujausius tyrimus apie tautinių mažumų organizacijas. Ateityje planuojama daugiau pažvelgti į kitus tautinių mažumų organizacijų aspektus – analizuoti socialinę reikšmę, aptarti organizacijų vaidmenį vykstant pozityviai tautinių mažumų integracijai bei sėkmingam tapatumų išsaugojimui.

Dainius BABILAS,
Kauno įvairių tautų kultūrų
centro direktorius

Kauno įvairių tautų kultūrų centro direktorius Dainius Babilas skaito pranešimą „Tautinių bendrijų centrų ir NVO bendradarbiavimo formos: kokybiško rezultato paieškos“

Ivyko ketvirtasis tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalis

Jau eilę metų Tautinių bendrijų taryba ir Tautinių bendrijų namai, siekdami populiarinti tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų įkurtas sekmadienines mokyklas, garsinti jų veiklą, atkreipti visuomenės dėmesį į problemas su kuriomis susiduria šios mokyklos, rengia Tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalius.

Šių metų lapkričio 19 dieną, Vilniuje, Lenkų kultūros namuose vyko ketvirtasis tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalis. Jau tapo įprasta, kad į šį renginį iš visos Lietuvos susirinko sekmadieninių mokyklų mokiniai.

Festivalio rengėjai šiais metais parinko labai plačią ir kiekvienai tautai svarbią temą - „Kalba“. Sekmadieninių mokyklų mokiniai rimtai ruošėsi festivaliui, - viso renginio metu, puikiai atliktas dainas keitė šokiai, eilės skirtos kalbai, mizanscenos, spektaklis...

Žiūrovų nuomone, tai buvo labiausiai vykęs savo turiniu festivalis. Šis festivalis susilaukė ir žiniasklaidos dėmesio, jį filmavo Lietuvos televizija, didelį straipsnį skyrė laikraštis „Litovskij kurjier“.

Festivalyje dalyvavo Vilniaus armėnų mokykla, Kauno armėnų sekmadieninė mokykla, Klaipėdos armėnų bendruomenės sekmadieninė mokykla „Van“, Turmanto lenkų šeštadieninė mokykla, Alytaus jaunimo centro

rusų sekmadieninė mokykla, Vilniaus rusų sekmadieninė mokykla, Šiaulių vokiečių bendrijos sekmadieninė mokykla „Heimatgruss“, Vilniaus ukrainiečių sekmadieninė mokykla, Klaipėdos ukrainiečių sekmadieninė mokyk-

la, Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ sekmadieninė mokykla, Lietuvos karaimų kultūros bendrijos sekmadieninė mokykla, Vilniaus krašto Lietuvos totorių bendruomenės sekmadieninė mokykla, Klaipėdos balta-

Festivalio dalyvius sveikina Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann

rusių sekmadieninė mokykla „Krynička“, Jonavos ukrainiečių sekmadieninė mokykla, Kėdainių lenkų kalbos mokykla prie Lenkų draugijos, lenkų šeštadieninė mokykla prie 3-osios internatinės mokyklos, Romų visuomenės centro ansamblis.

Festivalio rengėjai dėkoja visiems dalyvavusiems, - sekmadieninių mokyklų vadovams, mokytojams, mokiniams, jų tėveliams ir laukia jų ateinančiais metais penktajame tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalyje.

Festivalio metu

Festivalio metu

